

раціональним. Тому, надмірно утруднюється і управління матеріально-технічними ресурсами. Отже, раціональне управління персоналом організації передбачає раціональну організацію праці її персоналу, у нашому випадку це праця управлінського персоналу. Крім названих вище особливостей управлінської праці, які вказують на те, що управлінська праця є специфічним видом діяльності, який виділився в результаті суспільного поділу, спеціалізації та кооперації праці, додамо ще ряд: вона безпосередньо не створює певних споживчих вартостей; продуктом управлінської праці є рішення.

Таким чином, у широкому значенні управлінська праця – це праця з управління, у вузькому – праця управлінця. Раціонально управляти означає вести організовану групу до мети, правильно і послідовно реалізуючи функції менеджменту: цілеутворення (будь-яка діяльність повинна розпочинатись з визначення мети діяльності); планування (потрібно здійснити прогнозування, розробити стратегію досягнення мети, визначити програму дій, розрахувати строки і стандарти, визначити джерела фінансування); організація (розробити організаційну структуру, поділити повноваження, розробити процес прийняття рішень, визначити комунікації); координація (забезпечити узгоджений діяльності структурних підрозділів і працівників); мотивація (вияснити потреби персоналу, визначити методи стимулювання, що дозволили б врахувати потребу кожного працівника); контроль (визначити стандарти результатів, забезпечити їх вимірювання, провести оцінку результатів).

Отже, організація управлінської праці – порядок, правила службової поведінки працівників управління, спрямовані на виконання поточних і перспективних завдань керівниками, фахівцями та іншими працівниками відповідно до посадових інструкцій і положень про структурні підрозділи.

Романюк Світлана

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник, д.н.держ.упр., доц. Толуб'як В.С.)

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ ЗАКОРДОН

Глобальні тенденції міграції не могли не зачепити і Україну. Історія свідчить, що для українців є характерною масштабна міграція населення за кордон. За всю історію України простежується декілька хвиль міграції.

В радянські часи міграція за межі країни була обмежена оскільки вся країна перебували під закритим режимом. Проте була поширена внутрішня трудова міграція яка мала державний характер. Основні етнічні маси українців виїздили на освоєння цілинних земель у Казахстан, на спорудження новобудов у Сибір, на Урал, Далекий Схід та Середню Азію. В той же час до України

масово прибували представники багатьох національностей, серед яких були росіяни, поволзькі татари, білоруси. Така міграція негативно позначалася на демографічних характеристиках українців. За межі країни передусім виїздили молоді люди, натомість до України, повертались люди пенсійного віку.

З проголошенням незалежності України процеси міжнародної міграції значно активізувались. Протягом перших років незалежності України тривали дискусії щодо проблем еміграції, оскільки саме в перші роки незалежності величезна кількість українців переїхала за кордон. Дослідження свідчать про велику відмінність в оцінках міграції.

За даними Державної прикордонної служби України, з 2001 року напрям руху українців через кордон не змінюється – щороку виїзд перевищує в'їзд. Сукупний чистий виїзд українців за межі України склав 6,3 млн. осіб упродовж 2002-2017 років [3]. Велике негативне сальдо свідчить про те, що обсяги міграційних потоків з України є набагато більшими, ніж офіційні оцінки кількості українських мігрантів, а кількість постійного населення в Україні відрізняється від офіційних даних.

Економічна та політична кризи, анексія Криму та розгортання воєнних дій на Донбасі спричинили велику хвилю міграції всередині України та вплинули на структуру виїзду українців за кордон в останні роки.

Впродовж 2014-2018 років кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні склала близько 1,6 млн осіб. Згідно з дослідженням Міжнародної Організації з Міграції (МОМ), внутрішня мобільність населення України поступово зростає – якщо у 2014 році кількість внутрішніх мігрантів становила 9 % економічно активного населення (1,8 млн. осіб, більшість яких були вимушеними переселенцями), то до кінця 2016 року кількість осіб, які проживали за межами регіонів своєї реєстрації, зросла до 2,5 млн. осіб (що, ймовірно, було наслідком структурних змін в економіці) [3].

Хвиля зовнішньої міграції у 2014-2018 рр. теж була потужною, переважна більшість мігрантів виїжджала з метою працевлаштування. Хоча потік у західному напрямку від України був найчисельнішим, частина українських громадян продовжила виїжджати до країн СНД з метою працевлаштування.

Найбільш популярними напрямками зовнішньої міграції для українців є Польща. На сьогодні ми спостерігаємо ріст кількості мігрантів до країн Європейського Союзу з 59 % у 2015 р. до 75 % у 2018 р. від загальної кількості усіх мігрантів з України [1].

Українська міграція є важливою складовою соціально-економічного розвитку країни. Її масштаби сягають понад 6 млн. чоловік, а характерні риси (низький рівень заробітної плати, необхідність придбання житла, навчання дітей, відсутність постійної роботи тощо) свідчать, що це не тимчасове явище, а вагома складова розвитку як країн, у яких вони працюють, так і їх

домогосподарств на батьківщині. Як показують дані опитаних українських мігрантів, залишатися жити в країні працевлаштування вони не планують, врешті лівова частка все одно повертається на батьківщину.

Структура зовнішніх міграційних потоків з України впродовж останніх п'яти років змінюється, збільшується частка молоді яка виїжджає за кордон як з метою навчання, так і працевлаштування. У разі збереження чинних міграційних трендів у середньостроковій перспективі (впродовж 5-7 років), відтік робочої сили з ринку праці України поглиблюватиме дисбаланс на вітчизняному ринку праці (брак одних кваліфікацій та надлишок інших) та спричинятиме інфляцію заробітних плат без відповідного зростання продуктивності що, зрештою, може негативно позначитися на потенціалі економічного відновлення.

Отже, на сучасному етапі глобалізації дедалі більше розширюється обмін людськими ресурсами на міжнародному рівні, основною складовою якого є трудова міграція. В основу мотивів індивідів трудової міграції, які приймають рішення щодо зміни країни перебування та прикладання своєї праці, покладено економічну складову – ціна праці. Основними факторами впливу на рівень трудової міграції українців за кордон в сучасній політико-економічній ситуації є розмір заробітної плати, рівень безробіття. Бажання заробляти більше, забезпечити кращі умови життя для своїх родин мотивує багатьох українців шукати роботу за кордоном.

Використані джерела

1. Міграція як чинник розвитку в Україні. URL: http://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf
2. Сайт Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua>
3. Сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/13813.html>

Рудак Сергій

Тернопільський національний економічний університет
(науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу Овсянюк-Бердадіна О. Ф.)

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Наріжним каменем сучасної державної правової політики в Україні є реформування системи запобігання і протидії корупції. У цьому процесі досягнення успіху є передумовою для формування у суспільства довіри до публічного управління, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України.